

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Naročnina znaša: celoletna 4 K, pololetna 2 K, četrtletna 1 K; posamezna števil. 10 vin.

Uredništvo in upravnništvo: Kopitarjeva ulica števil. 6

Izhaja vsak petek

Št. 26.

V Ljubljani, 26. maja 1916.

Leto XI.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Odprto pismo gospodu državnemu pravdniku v Ljubljani. Iz vrst Ljubljančanov nam dohajata dve britki pritožbi, ki nas napotita, da se obračamo na gosp. državnega pravdnika in ga prosimo odpomoči. Več gospodinj se je pritožilo, da so pričeli dimnikarji zahtevati od pometanja štedilnikov po 50 vinarjev, dasi znaša taksa, odobrena svojčas po oblasti le 40 vin. Slišali smo, da o povišanju takse ni sklepala ničesar dimnikarska zadruga in ničesar gremij ljubljanskega magistrata. Povišali so baje takso nekateri dimnikarji kar sami. Res da stari groš ni veliko ampak v sedanji draginji se le pozna in kar je glavno: postavno utemeljeno to povišanje pod roko ni. Druga stvar je pa še hujša. Začetkom vojske smo večkrat čitali, da hišni gospodarji med vojsko stanarin ne smejo povišati. Zdaj se nam pa od več strani poroča, da hišni gospodarji povišavajo gostaćem stanarine. Ne vemo sicer, če se more priti hišnim gospodarjem blizu, ampak kak paragraf se že najde, da se hišni gospodarji pritisnejo, ker je od strani ljubljanskih hišnih gospodarjev najskrajnejša umazarija, da povišavajo hišne stanarine ob času, ko namepravajo hranilnice znižati obresti. **Proti dimnikarjem in proti umazaním hišnim gospodarjem pričakujemo zaščite pri gospodu državnem pravdniku in ga prosimo, naj najodločnejše nastopi proti navijanju taks ometanja in proti navijanju stanarin.**

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

NOVA DOLOČILA O DRAGINJSKI DOKLADI.

Izšel je končno že dolgo časa izdelani, a nekoliko zakasneli odlok o draginjski dokladi. Kratko: vse delavne osebe dobe doklado doplačano od 1. januarja 1916 dalje, nihče ne izgubi, kar je prej več dobival.

V odloku določena izprememba doklad odgovarja načelu enakovrednosti z načeli draginjskih doklad državnim

uradnikom in državnim uslužbencem. Novi odlok obsega:

Vse delavstvo se razdeli v tri rodbinske razrede. Spadajo v

I. razred: neoženjene, oženjene ali povdovele ženske delovne osebe kakor tudi neoženjene ali povdovele moške delovne osebe, ki niso postavno dolžne skrbeti za otroke.

II. razred: Oženjene moške delovne osebe brez otrok in delovne osebe (ženske in moške neglede če so neoženjene, oženjene ali povdovele), ki morajo skrbeti po postavi za enega ali za dva otroka.

3. razred: Delovne osebe (moške in ženske ne glede na to, če so neoženjene, oženjene ali povdovele), ki so po postavi dolžne, da skrbijo za več kakor dva otroka.

Glede na otroke se ne dela razlika, če so otroci zakonski ali nezakonski, samo 16 let ne smejo prekoračiti in ne smejo biti preskrbljeni. Izgubljeni so le v zakonolomstvu spočeti nezakonski otroci. Če sta mož in žena zaposlena v tvornici, dobivata oba doklado, a odmeri se tako, da se izplača možem za otroke po dotičnem rodbinskem razredu, žena se pa v tem slučaju uvrsti vedno v I. razred.

V vojaško službo pozvani delavci in njih svojci, če niso sami kot aktivne delovne osebe upravičeni do doklad, ne dobe doklad. Doklada je tedenska in znaša v prvem razredu 2 K 70 vin., v drugem razredu 3 K 80 vin. in v tretjem razredu 4 K 60 vin. V tistih dneh, ko se ne izplača iz kateregakoli razloga nobena plača, odpade doklada. Na posamezni dan odpadli delni znesek doklade se računa delavstvu, izvzemši požarnih čuvajev, s 6 delov, požarnim čuvajem s 7 delov. Dosedanja razdelitev po krajnih razredih odpade, tako da se navedeni zneski izplačujejo v vseh tvornicah enako visoko.

Doklado dobe vse pri režijskih uradih zaposlene delovne osebe in sicer tako stalni, kakor tudi začasni, nestalni delavci, če so tudi le substituti na sistemiziranih delovnih mestih in tudi taki, ki so sprejeti le na začasno delo.

Doklade se zaračunajo od 1. januarja 1916, tistim, ki so pozneje nastopili delo, z dnem, ko so vstopili v delo. Važno je določilo, da tiste delovne ose-

be, ki so dobivale dozdej višjo doklado, kot po novi odredbi, to obdrže v vseh okoliščinah. Ker razredi o stanju rodbin pri višjem številu otrok kot dva ne razločujejo več, bi trpele rodbine z večjim številom otrok škodo. Te rodbine dobe poleg doklade, ki jim gre, še izredno doklado; tako da ne bo nihče oškodovan. Doklade se naknadno izplačajo od 1. januarja 1916 dalje, medtem časom dobivane doklade se zaračunijo in se odtegnejo vsote, ki so bile izplačane od 1. januarja. Kdor je dobival več, kolikor mu gre po novem odloku, mu ni treba ničesar povrniti, kdor je dobil manj, kolikor mu gre po novi odredbi, dobi razliko izplačano. Okoliščini, ki povzročijo tako izpremembo v stanju rodbine, da se more uvrstiti dotična delovna oseba v kak drug razred, se mora javiti tvorničkem načelstvu; n. pr. rojstvo ali smrt kakega otroka. Odredba velja za leto 1916. Doklade se predpišejo začetkom meseca po obstoječih osebnih razmerah delovne osebe, izplačajo se ob posameznih plačilnih dneh. Doklade naj ravnateljstva kakor mogoče hitro izplačajo.

× × ×

Doseženo je toraj, za kar se je naša organizacija goreče zavzemala in prosila in moledovala. Naši poslanci, predvsem dr. Krek in Gostinčar, so tako pri glavnem ravnateljstvu kakor pri finančnem ministru večkrat nastopili, da se podeli draginjska doklada tobačnemu delavstvu.

× × ×

Vpokojeno tobačno delavstvo in draginja. Po draginji zelo trpi tudi vpokojeno tobačno delavstvo. Vodstvo naše organizacije je sklenilo, da se predloži glavnemu ravnateljstvu in finančnemu ministru spomenica o podelitvi draginjskih doklad vpokojenemu tob. delavstvu. Poslanca dr. Krek in Gostinčar sta obljubila, da se zavzmeta za zelo upravičeno prošnjo.

× × ×

Zahvala. Za vse sožalje, tolažbo in molitev ob smrti in pogrebu našega nepozabnega pokojnega gospoda Češnovarja se hvaležnega srca iskreno zahvaljujemo.

Žalujoci rodbini Češnovar in Pliberšek.

Stroški svetovne vojske.

Na Danskem se je v Kopenhagnu ustanovila »Družba za študij socialnih posledic vojske«, katere namen je označen že v naslovu samem. Družba je pravkar izdala prvi plod svojih študij, izvestje o vojnih stroških.

V nevtralnih državah, kjer je možno dobiti vse uradne in neuradne pripomočke iz vseh bojujočih se držav, je mogoče tako delo že sedaj izvesti in danska družba ga je tudi res izvedla z veliko marljivostjo in veliko objektivnostjo. Zadovoljila se ni samo s tem, da je ugotovila vojne stroške posameznih držav za prvo leto in da jih je cenila še za drugo leto, — ki bo tudi kmalu minilo — ampak je tudi ugotovila, na kak način so se ti stroški pokrili. Dalje je družba v tej svoji študiji skušala ugotoviti, v kakšnem razmerju so vojni stroški do narodnega premoženja, oziroma do narodovih dohodkov, do državnega gospodarstva in slednjič do vrednosti uvoza in izvoza. To razmerje je velikega pomena za vprašanje, katera posameznih držav bo lažje ali težje prenesla posledice vojske.

Takoj pa je treba pripomniti, da naslednje številke niso absolutno zanesljive in popolne, ker obravnavajo tu in tam stvari, katerih se sploh ne da ugotoviti z vso sigurnostjo. Že podatki za cenitev vojnih stroškov in vojnih posojil so več ali manj pomanjkljivi, še bolj pa velja to za ona števila, ki slikajo razmerje vojnih stroškov do splošnega narodnega premoženja, do splošnih narodnih dohodkov, do državnega gospodarstva (prejemkov in dohodkov države) ali do vrednosti uvoza in izvoza. Že pri vprašanju državnega proračuna, ki se da razmeroma jako zanesljivo obdelati, se pojavijo težkoče v primerjanju; na Nemškem na primer je bil državni etat pred vojsko jako majhen, ker odpade večina upravnih izdatkov na posamezne deže-

le. Še bolj netočni so podatki o drugih kategorijah. Deloma velja to že za številke glede zunanje trgovine, še v večjem obsegu pa za splošno narodno premoženje in splošne narodne dohodke. Vse te cenitve v denarju so več ali manj samovoljne, vzrokov za napake je silno veliko. Svojo porabnost so take cenitve posebno izgubile med vojsko. Navzlic temu, da se je uničilo toliko premoženja in ljudij, je namreč verjetno, da se ni zmanjšalo narodno premoženje mnogih bojujočih se držav, oziroma da niso padli splošni narodni dohodki, kajti vse take cenitve v denarju je možno izvršiti le na podlagi vsakokratnih cen. Cene blagu pa so zvišale za polovico ali deloma še več in tudi plače so zelo poskočile. Vsled tega se je tudi močno povišalo splošno narodno premoženje in splošni narodni dohodki, če vzamemo za podlago cenitev v denarju. Vsi statistični podatki, ki izražajo vrednost v denarju, imajo to veliko napako, da se ozirajo le na simbol, to je denar, ne morejo pa doseči resničnih stvari, blaga. Toda kakšna drugačna statistika ni mogoča, ker je mogoče razne vrste blaga in njega množino še le tedaj primerjati, če si poprej njihovo vrednost mislimo izpremenjeno v denar. Seveda pa je pri tem upoštevati, da denar vedno izpreminja svojo vrednost, tako v miru, posebno pa še v vojnem času.

Mnogo važnejše kakor računanje v denarju bi bilo primerjanje produktivnih sil in produkcije, obdelanih tal in pridelkov, donos umnega izsekavanja gozdov, donos rudnikov število konjskih sil, parnih strojev, elektromotorjev, tovarniških dimnikov itd.

Te splošne, principijelne opazke je bilo treba dostaviti, preden navajamo poglobitve uspehe preiskavanj danske študijske družbe. Glede avstrijskih vojnih stroškov bi bilo omeniti, da so cenjeni precej zmerno. Nasprotno pa je razmerje do narodnega premoženja in do splošnih narodnih do-

hodkov preveč neugodno. Morda se ni v nobeni državi tako podcenjevala gospodarska moč kakor ravno v naši monarhiji. Tega podcenjevanja smo se zavedli šele ob času vojske.

V naslednjem podajamo podatke, kakor jih je sestavila »družba za študij socialnih posledic vojske«. Dasi so ti pomanjkljivi, kakor smo omenili poprej, vendar nam podajajo vsaj približno sliko o bremenih, ki jih je naložila vojska posameznim državam.

I. Vojni stroški.

	prvo leto	drugo leto	dve leti
	v milijonih mark		
Belgija	240	—	240
Belgijska kontribucija	985	385	1.370
Bulgarija	100	500	600
Nemčija	17.700	28.900	46.600
Anglija	14.200	36.500	50.700
Francija	12.800	19.200	32.000
Italija	3.200	5.760	8.960
Avstro-Ogrska	10.200	12.750	22.950
Rusija	15.000	28.000	43.000
Srbija	560	560	1.120
Turčija	760	920	1.680
skupaj	75.745	133.475	209.220

Celotni vojni stroški do 1. januarja 1916.

	(v milijonih mark)
Belgija	240
Belgijska kontribucija	1.145
Bulgarija	280
Nemčija	28.500
Anglija	29.500
Francija	19.200
Italija	5.670
Avstro-Ogrska	15.470
Rusija	26.900
Srbija	800
Turčija	1.100
skupaj	128.805

II. Razmerje stroškov do narodnega premoženja itd.

	Splošni narodni dohodki	Splošno narodno premoženje	Uvoz	Izvez
	v milijonih mark			
Nemčija	40.000	300.000	3.500	10.800
Anglija	44.000	300.000	3.960	13.440
Francija	29.200	233.600	4.150	6.800
Italija	8.000	64.000	3.080	2.880
Avst.-Ogr.	12.750	107.100	4.590	2.975
Rusija	?	?	7.560	2.600
skupaj	133.950*	1.004.700*	25.840	39.495

* Brez Rusije.

Skopuh.

H. Conscience. .

I.

Zima, liki mrtvaški prt je razprostrt sneg nad naravo; livade in polja sanjajo: vse spi. Sen je tako miren, tako zaupajoč na veselo probujenje, da napolnjuje z upanjem na veselo vstajenje, da celo pogled te enoličnosti in pomanjkanja vsakega življenja napolnjuje srce z radostjo, katere ni mogoče opisati.

Ne čudi se, saj tam na sinjem nebu žari zimsko solnce in preveva počivačo naravo s svetlobo. Blesketajoči se biseri, tako se ti zdi, so raztreseni po neizmernem sneženem taboru; tako veselo se to lesketa, da se ti zdi, da se veseli sneg lastnega življenja in svojih boj.

Neizmerne beline daleč na okoli nič ne moti (celo vas in cerkev se skrivati v plašču zimske obleke), čisto nič, le žalobno listje smrek, ki dvigajo svoje temnozeleno vršičke nad snegom in mirno stoje liki čuječe straže armade, ki spi.

Naravo obdaja zunaj tihota in mir, človek pa nadaljuje svoje trudapolno borenje in delo; z vsakega dvorišča, iz vsake hiše v vasi čuješ šum in bobnenje zmedenih glasov. Tu tožijo tla pod udarci cepcev, tam ropota mlin od daleč slišiš, kako tre terica lan in zopet zvok, ko se »tolče« surovo maslo.

Slišiš deklice, ki prepevajo, može, ki žvižgajo; v hlevih pa kruli, tuli in meketa živina.

Nepopisno lepi so ti slavospevi, ki se dvigajo k Bogu, pripovedujoč mu, da se njegove ustvarjene stvari vesele dela in da se mu zahvaljujejo na njih zemeljsko usodo.

Le ena hiša ostane nema in mrtva kakor grob. Nekaj strelav daleč od vasi leži. Ne moreš dvomiti, da je to, kar vidiš, ostanek starega samostana, katerega večji del je moral zgoreti ali so ga podrli. V neposrednji bližini štrle namreč kvišku tu in tam iz tal osamljene razvaline močnega zidovja.

Hiša je le del ostale strani samostana, gotična okna so zazidana površ-

no z opeko, z dvoriščem vred jo obdaja visok zid, ki ga opirajo stebri.

A vse to te ne zadrži pred hišo, ko greš mimo in ti ne navdahne duše z žalobnimi mislimi.

Srce te le boli, ker leži nad tem skrivnostnim bivališčem, nad žalostnimi ostanke prejšnje sreče in nekdanje mogočnosti, duh razpada in uničenja. Tla okolice so zapuščenata; kupi šute in visoki jarki in luknje jo prepregajo. Golim stenam hiše zob časa ni prizanesel; razpoke zevajo v zidu; stebri so razpokani, nekateri med njimi leže podrti poleg zidu, ki naj bi ga podpirali. Nikjer ne vidiš, da bi kaka človeška roka popravljala škodo ali zadrževala propad.

Ob tu vladajoči tišini bi mislil, da hiša ni obljudena, če ne bi zapazil v snegu steze, ki vodi izpred hišnih vrat proti vasi in se izgubi v široko splošno pot. Če pozorno opazuješ, zapaziš celo med sledovi večjih moških korakov sledi lahke ženske noge.

V hiši pri ognjišču sedita dve osebi. Molčita in se ne premakneta. Nogi

III. Odstotno ramerje vojnih stroškov za 2 leti.

	narodnih dohodkov	narod. premož.	etata	uvoza	izvoza
Nemčija	116	16	1.322	432	461
Anglija	112	17	1.280	377	475
Francija	110	14	771	446	562
Italija	111	14	430	312	453
Avstro-Ogrska	118	21	498	771	947
Rusija	?	?	337	1.611	1.385
skupaj	120*	16*	790	514	596

* Brez Rusije.

IV. Skupna vsota vojnih posojil do 1. januarja 1916.

	na dolgo rokove	na kratke rokove	skupaj
v milijonih mark			
Belgija	240	—	240
Bulgarija	200	240	284
Nemčija	24.700	2.000	26.700
Anglija	20.750	7.600	28.350
Francija	12.100	11.900	24.000
Italija	1.700	2.350	4.050
Avstro-Ogrska	11.200	3.100	14.300
Rusija	6.500	14.200	20.700
Srbija	—	800	800
Turčija	—	660	660
skupaj	77.390	42.850	120.084

V. Državni dolgovi.

	Pred vojno 1/I. 1916	1/VIII. 1916
v milijonih mark		
Belgija	2.400	?
Bulgarija	960	1.244
Nemčija	5.000	32.500
Anglija	14.140	42.500
Francija	26.300	50.300
Italija	11.600	15.600
Avstro-Ogrska	15.300	29.700
Rusija	19.000	45.800
Srbija	736	1.536
Turčija	2.800	3.460
skupaj	98.236	222.640

VI. Letne obresti za državne dolgove.

	Pred vojno		1. avg. nov. predno in onesog. prebravata	v odstot. razm. z narod. dohodki
	1. jan. 1916	1. avg. 1916		
v milijonih mark				
Bulgarija	58	75	88	19
Nemčija	167	977	1267	18-5
Anglija	490	1760	2520	56
Francija	1050	2000	2550	79-7
Italija	345	531	680	19
Avstro-Ogrska	646	1620	2060	41
Rusija	893	2160	2909	16-7
Srbija	36-8	84	100	22
Turčija	195	230	?	?
skupaj	3880-8	9473	12174	—

imata pod ognjiščem, glavi potegnjeni med rami, kot da jima je vzel mraz vsa čuvstva.

Eden je starejši mož sivih las, globoko vdrtilih oči, bledih, nagobanih lic, hrbet je skrivljen, roki, če jih slučajno premakne, se tresejo, tako je slab.

Drugi mož bo takole štirideset let star, še poln življenja. Neredne njegove poteze so posebne in vzbujajo nezupanje in odbijajo. Male, sive oči se skrivajo globoko pod visokim čelom in gostimi obrvi, lesketajo se liki kresnice v temi; nos, spodaj širok, se vidno maje, ko diha, usta so velika, skoraj do srede lic se raztezajo, okolu debelih ustnic se igra smeh, ki priča, da ima mož veliko neplemenitih pohlepov.

Obraz tega moža kaže toraj v svojem najvišjem delu lokavost in zavratnost, morebiti tudi veliko pamet, spodnji del pa surovost in poželjivost. Ta zmes ustvarja celoto, grdo že po zuna-

K tem tabelam naj še na kratko pripomnimo, da so čisto zanesljivi podatki na razpolago le iz Anglije, kjer se finančna vojska vrši v polni luči javnosti. Približno se ve tudi za stroške in njih pokritje v Franciji, že manj pa se ve o vojnih stroških Italije. Rusija je objavljala dosti računov, ki pa najbrž ne bodo popolni. V Avstro-Ogrski ni bilo nobenih uradnih podatkov o vojnih stroških in njih pokritju — razen o vojnih posojilih.

Pri vojnih stroških slednjič ne smemo izpustiti onih, ki jih imajo nevtralne države. Izvzemši Špansko in Portugalsko so nevtralne države do 1. januarja 1916 najele vsega skupaj 1754 milijonov mark posojil za svojo oborožbo. Od tega odpade polovico na Nizozemsko, namreč 823 milijonov mark. Potemtakem so znašala vojna posojila bojujočih se in nevtralnih držav do 1. januarja 1916 ogromno vsoto 121.838 milijonov mark. Državni dolgovi nevtralnih držav so znašali pred vojsko 6044 milijonov mark, do 1. januarja 1916 pa so narastli na 7749 milijonov mark, dočim je njihovo obrestovanje poskočilo od 239 na 331 milijonov mark. Državni dolg vseh držav — izvzemši Špansko in portugalsko — se je zvišal od 104.280 na 230.389 milijonov, njega obrestovanje od 41'19 na 9768 milijonov mark. — Evropi se ne obetajo zlati časi.

Med brati in sestrami.

Slovensko združeno gibanje v letu 1915. Vsled vojnih dogodkov je bilo lansko leto združeno gibanje tako zastalo, kakor že dolgo ne. Poseči moramo nazaj desetletja in desetletja, da dobimo tako malo izprememb v stanju slovenskih zadrug kakor lani. Nova zadruga je bila ustanovljena samo ena, namreč mlekarška zadruga v Hudijužni na Goriškem, ki je bila meseca marca vpisana v združni register. Poleg tega je bila na Štajerskem v Št. Lenartu ustanovljena konjerejska zadruga, katera pa ima v

svoji tvrdki na prvem mestu nemško besedilo, slovensko šele na drugem. Izbrisanih je bilo lansko leto iz združnega registra vsega skupaj šest zadrug, in sicer 4 na Kranjskem in 2 na Primorskem. Na Kranjskem so bile izbrisane: 1 vodovodna zadruga (v Sp. Šiški), 1 živinorejska zadruga (v Gornjem Logatcu), 1 konjerejska zadruga (v Št. Jerneju) in 1 strojna zadruga (v Št. Petru pri Novem mestu); na Primorskem pa je bila izbrisana 1 posojilnica (v Bazovici pri Trstu) in 1 konzuma zadruga (v Dolini pri Trstu).

Stari bankovci. Z datumom 2. januarja 1907 opremljeni bankovci po 20 kron se že sedaj pri državnih uradih ne sprejemajo v plačilo. Takih bankovcev je razmeroma še dosti med ljudstvom. Zamenjati se pa morejo do 31. decembra 1921 pri avstro-ogrski banki in njenih podružnicah. Dvajsetkronske bankovce z datumom 31. marca 1900 sprejema, oziroma zamenjuje avstro-ogrška banka le še do 30. junija 1916. Bankovci po 100 z datumom 2. januarja 1902 se sprejemajo pri avstro-ogrski banki le še do 31. avgusta 1918, bankovci po 100 K z dne 2. januarja 1910 pa do 31. maja 1921.

Z lastnimi močmi.

Živinorejci in vojna ali kaj in kako naj pokladamo živini ob času vojske? Spisal prof. Frančišek Pengov. Izdala in založila Gospodarska Zveza v Ljubljani. Natisnila Katoliška tiskarna v Ljubljani. Vojska je izpremenila vse stare navade tudi našega živinorejca. Z žitom, krompirjem ne sme živinorejec več krmiti živine. To seveda je vse izpremenilo: drugo krmo naj poklada živinorejec živini. Kakšno? Tega ne ve vsak. O tem ga pouči knjiga, ki naj jo kakor pravi geslo na ovju: Prečitaj vsaj in knjigo še sosedu daj! Jezik poljuden, se lahko bere, razumel boš vse, četudi je zbral pisatelj ogromno tvarino. Tudi tehnično je knjiga umetniško dobro izvedena: razpredelnice je veliko med stavkom;

njih oblikah, a še gršo po pravni notranjosti.

Vse kar obdaja molčeča moža, se strinja z njima. Velika soba je obokana in le na pol razsvetljena po velikem ognju, zapremem z železnimi palicami, ki pa dovoljuje prost vstop vetru in dežju, ker ni šip.

Zanikrnost se povsod kaže. Vežo pokriva plast zemlje; goste pajčevine pokrivajo obok in stene; v pustih kotih leže razne stare stvari; med njimi posebno veliko raztrganih čevljev. Četudi visi na odrapani steni ali na ognjišču kaka posoda, leži na vsaki tako debel prah, da ne dvomiš, teh stvari se ni dotaknila že leta živa roka.

Moža sta oblečena v sicer zakrpano a zelo toplo obleko, toda ojster mraz čutita, zanimivo je gledati, kako raztezata nogi proti edinemu kosu šote, ki tli na ognjišču in kako se s celim telesom pripogibata nanj, da bi ne ušel noben žar toplote v dimnik, predno ne izra-

bita popolnoma njegove moči. Z rokami celo lovita redke hlape, ki se dvigajo iz kamnitega lonca, stoječega poleg šote v pepelu.

Stari mož se ne premakne; pogled mu štrli na ognjišče, drugega, ki se sicer tudi redkokdaj premakne, izdajo vedno nemirno premikajoče se oči, da se peča njegov duh z resnimi stvarmi. Zdi se ti, kako nestrpnost pričakuje, da se prebudi starec. Pazi na najmanjši pokret njegovega obraza.

Ko mine nekaj minut, vzame železni meh in tako močno pihne v šoto, da se dvigne moder plamen na ognjišču.

Starec zdaj mrzlično razburjen prime njegovo roko, kakor da hoče to za braniti in pravi:

»Tis, za božjo voljo, kaj delaš? Ne zgori li že tako kmalu šota, še pihati moraš vanjo? Te li zebe?«

stavljeni so z nekoliko manjšimi črkami kot drugi stavek, kar ni danes več moderno, mora odgovarjati tudi tabelični stavek glavnemu stavku. O vsebini knjige naj bi se vršila povsod predavanja, da se med živinorejci razširi, kakor zasluži.

Nakup plemenskih kobil v Ameriki. C. kr. kmetijsko ministrstvo namerava nakupiti — če se izkaže to kot umestno — v Severni in južni Ameriki večjo množino plemenskih kobil in jih porazdeliti po naših deželah. Po večini bodo to trinpolletne kobile raznih plemen od 145 pa preko 170 cm visoke. Še preden pridejo kobile na ladje, preišče jih zastopnik našega kmetijskega ministrstva, če so za pleme ali ne. Konjerejcem in kmetovalcem se prodajo kobile dražbenim potom. Vzklicna cena bo enaka vsoti kupnine, prevoznine, zavarovalnine in drugih stroškov; znašala bo, kakoršnega plemena bo pač kobilica, 1000 do 2000 K. Kar ministrstvo izkupi za kobile več nego znašajo gori naštetih stroški, to se izroči deželi — deželnemu odboru ali kmetijski družbi, da razdeli sorazmerno med one, ki so kobile pokupili, ali pa da se porabi za pospeševanje konjereje. Za začetek namerava kmetijsko ministrstvo vpletati 10.000 do 15.000 takih kobil, ako bo dobiti kupcev. Če bi bila potreba po takem materialu velika, kar bi se dalo lahko dognati po obilni prodaji, tedaj bi jih bilo mogoče dobiti tudi 50 tisoč ali več.

Za smeh in kratek čas.

Tiskarski škrat.

Za mnoge darove, ki mi jih je naklonilo slavno občinstvo povodom moje benefice, zahvaljuje se najiskreneje Filomena Zijala, zoperna pevka.

Nekdaj in sedaj.

Včasih je postal človek rdeč, kadar se je sramoval; dandanes pa se sramuje, ako postane rdeč.

»Kino Central« v deželnem gledališču bo v nedeljo 28. t. m. predstavljal drugi del velikega kriminalnega romana »Najdba v novi zgradbi« in zanimivi film »Ko sem bil mrtev«. Te predstave se vrše v nedeljo ob 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri zvečer. V nedeljo 28. t. m. ob 1/2 11. uri dopoldne in ob 2. uri popoldne so pa posebne predstave za otroke z jako zanimivim sporedom

Izdajatelj in odgovorni urednik Jože Gostinčar.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izbor vezenin, čipk, rokavico, nogavilo, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratalo, volne, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo trdko

Ignac Vok
špecialna trgovina šivalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ul. 6,
katera ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnikov priznana najboljšo šivalno stroje v Evropi in to so PFAFF v veliki izbiri in zalogi. 10letna pisarna garancije. Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Pridni posredovalec se iščejo

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.
Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, lista in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platnени in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.
Vedno sveže blago!

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilicije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženi 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.